

ATMINTINĖ TIEKĖJAMS APIE ŽALIUOSIUS PIRKIMUS

TRUMPAI APIE ŽALIUOSIUS VIEŠUOSIUS PIRKIMUS (ŽVP)

ŽVP – pirkimas, kurio vykdytojas įsigyja prekių, paslaugų ar darbų darančių kuo mažesnę neigiamą poveikį aplinkai viename, keliuose ar visuose tų prekių, paslaugų ar darbų gyvavimo ciklo etapuose.

ŽVP nėra apie bendrus įmonės įsipareigojimus ar „žaliąjį“ marketingą - tai konkretūs veiksmai, kurių tiekėjai imasi tiek vykdant pirkimo sutartis, tiek siūlant tvaresnius produktus.

ŽVP galioja viešuosius pirkimus reguliuojančiuose teisės aktuose nustatyti principai ir reikalavimai, tačiau vykdant ŽVP atsižvelgiama į aplinkosauginius aspektus, vadovaujantis Aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. D1-508 patvirtintu Aplinkos apsaugos kriterijų taikymo, vykdant žaliuosius pirkimus tvarkos aprašu (**nuoroda**) (toliau – Tvarkos aprašas) nustatant aplinkosauginius kriterijus.

Kiekviena sutartis gali turėti neigiamą poveikį aplinkai, tad svarbu užtikrinti, kad būtų taikomi atsinaujinančių išteklių, aplinkos taršos, energijos vartojimo efektyvumo ir kiti aplinkosauginiai kriterijai, susiję su neigiamo poveikio aplinkai mažinimu.

Pirkimo vykdytojas aplinkosauginius kriterijus nustato vadovaudamasis Tvarkos aprašo 4 punkte nustatyta tvarka ir sąlygomis.

NĖRA VIENO KRITERIJAUS, kuris gali būti keliamas visuose ŽVP. Pirkimo vykdytojas nustato konkrečius aplinkosauginius kriterijus, atsižvelgdamas į konkretų pirkimo objektą.

NĖRA VIENO DOKUMENTO, SERTIFIKATO IR (AR) SISTEMOS, kurį (kurią) tiekėjas turėdamas atitiks bet kurį aplinkosauginį reikalavimą.

SVARBU! Aplinkos apsaugos vadybos sistemos standarto LST EN ISO 14001 arba Europos Sąjungos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemą (EMAS) ar kito lygiavėčio standarto įsidiegimas savaime neužtikrina, kad tiekėjas atitiks bet kuriuos ŽVP išskeltus aplinkosauginius kriterijus.

SIEKIANT SĖKMINGAI DALYVAUTI ŽVP, TIEKĖJAS:

1. turėtų įsivertinti, ar jo siūlomiems produktams yra nustatyti minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai (toliau - MAAK) (**nuoroda**);
2. turėtų patikrinti, ar jo siūlomas produktas yra arba gali būti sertifikuotas I tipo ekologiniu ženklu (**nuoroda**);
3. atkreipti dėmesį, kad pirkimo vykdytojai perkamoms paslaugoms ir (ar) darbams gali nustatyti reikalavimą taikyti aplinkos apsaugos vadybos sistemos reikalavimus pagal standartą LST EN ISO 14001 arba EMAS, ar kitus aplinkos apsaugos vadybos standartus, arba prašyti įrodyti, kad tiekėjo siūlomos aplinkos apsaugos vadybos užtikrinimo priemonės atitinka reikalaujamus aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartus (**nuoroda**). Pažymėtina, kad kitų lygiavėčių aplinkos apsaugos vadybos užtikrinimo priemonių įrodymai turi atitikti Tvarkos aprašo 10 p. reikalavimus (**nuoroda**);
4. prisiminti, kad tuo atveju, kai pirkimo vykdytojo perkamiems produktams nėra patvirtintų MAAK, pirkimo vykdytojai gali savarankiškai nustatyti aplinkosauginius kriterijus;
5. ieškoti galimybių pasiūlyti tvaresnius produktus, t. y. išanalizuoti iš kokių medžiagų pagaminta tiekėjo siūloma prekė, kaip prekė gali būti pakuojama, kokius tvarius produktus tiekėjas galėtų naudoti paslaugų teikimo metu ir pan.;
6. viešai skelbti apie savo siūlomus tvarius produktus, pvz., informuoti el. paštu, sukurti atskirą skiltį savo tinklalapyje;
7. domėtis, į kokius „žalius“ sprendinius pirkimų vykdytojai planuoja investuoti;
8. aktyviai dalyvauti paskelbtose rinkos konsultacijose ir siūlyti galimus aplinkosauginius kriterijus.

TIEKĒJAI APLINKOS APSAUGOS KRITERIJUS GALI RASTI VIENOJE AR KELIOSE PIRKIMO DOKUMENTŲ DALYSE:

- Aplinkos apsaugos kriterijai perkamam produktui gali būti nustatyti **techninėse specifikacijose**;
- **Kvalifikacijos reikalavimuose** gali prašyti įrodymų apie aplinkos apsaugos vadybos priemones, kurias tiekėjas galės taikyti vykdydamas pirkimo sutartį;
- **Pasiūlymų vertinimo kriterijuose** gali numatyti skirti papildomus balus už aplinkosauginius reikalavimus, t. y. pirkimo vykdytojas pirkimo dokumentuose nurodo už kokius aplinkosauginius kriterijus jis yra pasiruošęs mokėti daugiau ir pagal tai nustato ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijus ir tvarką;
- Aplinkosauginiai kriterijai taip pat gali būti nustatomi **kaip sutarties vykdymo sąlygos**, pavyzdžiui reikalavimai, kad vykdant sutartis būtų įgyvendinami aplinkosauginiai kriterijai, numatytos sankcijos (baudos, delspinigiai, nuostolių atlyginimas, pasinaudojimo sutarties įvykdymo užtikrinimu sąlygos) už ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijaus nesilaikymą ar netinkamą jo vykdymą;
- Pirkimo vykdytojas **gali nenurodyti jokių aplinkosauginių kriterijų**, jei perkamas **produktas atitinka Tvarkos aprašo 4.4.1 – 4.4.3 papunkčių sąlygas**.

PATARIMAS: dalyvaujant ŽVP būkite aktyvūs ir atsakingi. Jeigu pirkimo sąlygos yra neaiškios, pateikite klausimus ir paprašykite jas paaiškinti (patikslinti) iškart juos išanalizavus, atsižvelgiant į pirkimo dokumentuose klausimų ir prašymų teikimui nurodytus terminus.

PATARIMAS: reguliariai lankytės Viešųjų pirkimų tarnybos Žaliųjų pirkimų polapyje (**nuoroda**), kur pateikiama visa aktuali informacija susijusi su ŽVP.

SVARBU! Aplinkos apsaugos kriterijai turi būti tikslūs ir aiškūs, negali būti deklaratyvūs, dviprasmiški ar abstraktūs bei turi būti susiję su pirkimo objektu.

Pavyzdžiui, pirkimo vykdytojas, vykdydamas žaliąjį pirkimą, pirkimo dokumentuose nustato aplinkosauginį kriterijų – „prekei pagaminti, paslaugai teikti ar darbams atlikti naudojama mažiau ar visai nenaudojama pavojingųjų cheminių medžiagų, neteršiama aplinka ir nekliamas pavojus sveikatai“.

Šiuo atveju tiekėjui reikėtų kreiptis į pirkimo vykdytoją, kad jis paaiškintų savo nustatytą reikalavimą, nurodydamas, kokių cheminių medžiagų gaminyje nepageidauja, mažiau pavojingų medžiagų lyginant su kuo turi būti produkte ir nuo kokios ribos bus laikytina, jog siūlomas produktas atitiktų nustatytą kriterijų, kokius įrodančius dokumentus tiekėjas turi pateikti.

ATKREIPIAME DĖMESĮ: pirkimo vykdytojai gali taikyti aplinkos apsaugos kriterijus ne visam pirkimo objektui, o tik jo daliai.

Įrodančių dokumentų pateikimo momentas priklauso nuo nustatyto aplinkos apsaugos kriterijaus – vienu atveju įrodantys dokumentai turi būti pateikiami kartu su pasiūlymu, kitu atveju atitiktis bus tikrinama sutarties vykdymo metu. Plačiau – dažniausiai užduodamų ŽVP klausimų skiltyje apie įrodančius dokumentus (**nuoroda**).

Už aplinkos apsaugos kriterijų suformulavimą pirkimo dokumentuose, jų tinkamumą bei pagrįstumą atsakingas išimtinai pirkimo vykdytojas, kadangi tik jam yra geriausiai žinomos visos su pirkimu susijusios aplinkybės. **Tiekėjai pasiūlymus turi rengti vadovaudamiesi pirkimo dokumentų nuostatomis**, kaip atitiktį įrodančius dokumentus turi teikti tokius dokumentus, kokių pirkimo dokumentuose paprašė pirkimo vykdytojas.

